

Ријеч Пиве

Плужине, година III, број 29, јул 2019. Бесплатан примјерак

КУД Пива на
манифестацији
Златни бџемер у
Мојковцу

ИНТЕРВЈУ: НИКОЛА
АГРАМОВИЋ, ДИРЕКТОР
ОБРАЗОВНОГ ЦЕНТРА

**Имамо
изврсну
сарадњу са
Општином**

СТРАНЕ 6 - 9

Аграмовић

ПЈЕСНИЧКА РИЈЕЧ
НА ИЗВОРУ ПИВЕ
ПОЧЕЛА ПРОМОЦИЈОМ
КЊИГЕ ПРЕМИНУЛОГ
УТЕМЕЉИВАЧА СУСРЕТА

**Костина
„Кућа код
Христа“**

СТРАНЕ 10 - 13

Кошмар

СТРАНЕ 20 - 21

Када волите оно што радите живите живот својих снова

СТРАНЕ 16 - 17

Поп Стеванова клетва као мач

СТРАНЕ 18 - 19

Да су цијене реалне, не би нам друга Америка требала

СТРАНЕ 14 - 15

ИМПРЕСУМ

Министарство културе Црне горе у Евиденцији медија под редним бројем 778. од 7. 10. 2016. године уписало је штампани медиј „Ријеч Пиве“ чији је оснивач издавачко предузеће „Наша Пива“ д.о.о. Лист је подржан од Министарства културе.

Главни и одговорни уредник:
Радмило Тадић

Уређивачки одбор:
др Раденко Пејовић, др Златко Булић, Наташа Лучић,
Миленко Мишко Мићановић, Мироје Вуковић, Жељко Шапурић

e-mail: rijec.pive@gmail.com

УМЈЕСТО УВОДНИКА

НОВИ ПОЧЕТАК

Пише: Радмило ТАДИЋ

Обрадовале су ме лијепе вијести овог љета – низ манифестација и културних догађаја у Плужини-ма и Пиви које ћемо памтири, али ме још више обрадовало то што су три Пивљанина одлучила да дају конкретан допринос развоју туризма и привреде у Пиви. Бато Богдановић купио је хотел „Пива“ који ће бити саниран и опремљен по највишим стандардима, Јоко Благојевић купио је ресторан „Сочица“ и у њега већ уложио око 500 хиљада еура, а Марко Крунић отворио је фабрику за откуп и прераду самониклих плодова на Горањску.

Не желећи да потцијеним напоре локалне управе и Регионалног парка „Пива“, који су у великој мјери допринијели имиџу Пиве као сјајне туристичке дестинације, као ни напоре бројних предузетника који широм Пиве граде и дограђују етно села, цијеним да су потези Богдановића, Благојевића и Крунића велики подстицај другим инвеститорима да уложе капитал у наш крај, као и допринос заустављању деценијског иселавања становништва, малтене прелазак из квантитета у квалитет.

Због разних неуспјешних прива-

тизација и трансформација изгубили смо посљедњих деценија више од хиљаду радних мјеста, а хотел, Сочица и погон на Горањску гарантују отварање неколико десетина нових радних мјеста – за почетак није мало.

Вјерујем да инвеститорима профит није био једини мотив да уложе у Пиву, јер отац свјетског кошаркашког аса Богдана Богдановића, Бато могао је уложити капитал на било којем меридијану, Јоко је као власник реномиране компаније Фидија из Подгорице, вјероватно био у могућности да пола милиона уложи негдје друго, а и Марко је могао користити подстицајне мјере за његову дјелатност и у некој другој општини...

Сва тројица рођени су у Пиви, провели деценије и радили ван завичаја, али му се сада враћају на најљепши начин.

Вјерујем да долази вријеме када ће Пива постати магнет за инвеститоре, јер простора за улагање има доста.

У вријеме када држава деценијама запоставља и заборавља Пиву, није су је заборавили наши предузетници.

Богдановић купио хотел „Пива“

Комисија за аукције саопштила је да је Драган Богдановић купио хотел „Пива“ за 200.000 еура. Хотел је био дио имовине ХП „Будванска ривијера“ која годинама није налазила интерес да га реновира, па се управа те компаније одлучила за продају.

Како је саопштено, за јавну аук-

цији пријавили су се Драган (Бато) Богдановић из Београда, Веселин Ивановић из Београда и Жељко Бакрач из Плујина. Почетна цијена износила је 152.000 еура, а сва три учесника учествовала су у надметању које је имало „седам аукцијских корака“ (155.000, 160.000, 170.000, 190.000 и 200.000 еура).

Комисија је за купца прогласила Богдановића, који је први понудио 200.000 еура. Исти износ понудио је и Бакрач.

Како незванично сазнајемо Бато Богдановић (отац славног кошаркаша Богдана) ангажоваће једну турску компанију да „сними“ стање објекта и предложи начин реконструкције.

Упркос имовинском спору због којег имамо проблем са завршетком градске саобраћајнице очекујем да ће до почетка сљедеће туристичке сезоне та важна инвестиција за Плујине бити завршена. Спор око експропријације није у надлежности Општине већ Управе за некретнине, а то је био и разлог што је извођач пролонгирао рокове – кажао је за „Ријеч Пиве“ предсједник Општине Плујине Мијушко Бајагић.

Завршена је реконструкција пута Пресека – Муратовица у који је уложено 120 хиљада еура, а Бајагић најављује и почетак асфалтирања пута ка Барном Долу за шта ће бити утрошено 100.000 еура.

Према његовим ријечима, почеће и уређење прилаза ка приватним кућама у Плујинама у дијелу од Гацевине, гдје ће свака кућа изнад пута добити асфалт. За тај посао биће утрошено 70.000 еура.

Општина ће, поред осталог, издвојити знатан новац за обнову фасада у градском насељу и тај посао реализовати у сарадњи са скупштинама станара.

Када је ријеч о сеоском подручју, из градске касе биће издвојено око 250 хиљада еура за обнову штала, чему ће претходити потписивање уговора са пољопривредницима.

Ребаланс

Оборници у Скупштини општине Плујине усвојили су почетком јула ребаланс плана буџета којим је предвиђено да примици и издаци износе 4.012.000 еура.

Оперативни буџет износи 2.872.000 еура, односно за поједине намјене планирано је 2.613.500 еура, текућа резерва износи 75.000, а стална резерва буџета 10.000 еура. З

а обавезе из претходне године издвојиће се 173.500 еура. Капитални буџет износиће 1.140.000 еура.

Улагања у инфраструктуру

**ИНТЕРВЈУ: НИКОЛА АГРАМОВИЋ,
ДИРЕКТОР ОБРАЗОВНОГ ЦЕНТРА**

**Имамо изврсну
сарадњу са
Општинском**

Сарадња са локалним институцијама је веома добра, са чиме се можемо похвалити, рекао бих, на обострано задовољство. Сарађујемо са Општином Плујине, Центром за културу, ЕПЦГ, Парком природе „Пива“, као и локалним предузетницима. Локална управа неколико година уназад обезбјеђује уџбенике за све разреде основне школе, финансирају излете и ђачке екскурзије, матурске и другарске вечери... Такође, обезбјеђују новчане награде на државним такмичењима, награде за добитнике дипломе „Луча“, као и ученике генерације у основном и средњем образовању. Локалне институције имају разумијевања и пружају помоћ када год је потребно – изјавио је за „Ријеч Пиве“ Никола Аграмовић, директор Образовног центра у Плујинама.

Колико ученика похађа основну и средњу школу и колико малишана има у вртићу?

У матичној школи у Плујинама је школске 2018/2019. године, у основној школи било 140 ученика, а у осам подручних одјељења 15 ученика, што је укупно 155. У средњем општем и стручном образовању је било 96 ученика. У вртићу је у школској 2018/19. години било уписано 46 малишана, и то: 16 у млађој васпитној групи, 13 у старијој васпитној групи, седам у тростатном програму и 10 у оквиру рада интерактивних служби, које су организоване на два пункта: Стабна и Горањско. У оквиру рада интерактивних служби васпитачица из вртића једном недељно иде у ова два села и ради са дјецом. Образовни центар организује превоз за васпитачицу, дјеце и родитеље

Каква је структура запослених у Образовном центру?

На почетку претходне школске године радно је ангажовано 46 наставника који реализују васпитно – образовни процес, 24 радника на техничким и помоћним пословима, као и 4 члана управе школе. Како је Образовни центар комплексна установа, у којој се одвија образовна дјелатност у свим нивоима образовања, од предшколског до средњег

образовања, тако је и структура запослених различита.

За Плујине је карактеристично да доста наставника не живи овдје. Како то коментаришете?

Тачна је оцјена да један број радника путује из других општина. Међутим, како би се одговорило на потребе за одређеним кадром, принуђени смо да га на овај начин обезбједимо. Мишљења сам да ови људи, иако путују свакодневно до свог радног мјеста, пружају дјечи квалитетно образовање и наставу, што је најважнији аспект у дјелатности којом се бавимо.

Како оцјењујете рад подручних одјељења и да ли имате адекватан кадра који у њима одржава наставу?

Што се тиче рада у подручним одјељењима трудимо се да та дјеца добију једнаке могућности за образовање, као дјеца у матичној школи. У претходном периоду већи број подручних одјељења је реновиран, а услови рада у њима обезбјеђују организацију наставног процеса који се не разликује од оног у матичној школи. Како су поједина подручна одјељења доста удаљена од матичне школе, постоје одређене потешкоће по питању обезбјеђивања стручног кадра. Међутим, овај проблем рјешавамо тако што ангажујемо наставнике који су завршили и неки други факултет, осим учитељског, а који су расположени да рада у подручном одјељењу. На тај начин дјеца обезбјеђујемо континуиран образовно васпитни процес.

Које школске секције постоје и како се ученици опредјељују за њих?

Школске секције се редовно одржавају и заинтересованост ученика за њих је значајна. На почетку школске године, ученицима су понуђене следеће секције: спортске секције (кошаркашка секција, атлетска секција), фолклорно – ритмичка секција, драмска секција, литерарна секција, рецитаторска секција, музичка секција, ликовна секција, сек-

СМАТРАМ ДА ЈЕ
ВЕОМА ВАЖНО
ДЈЕЦУ УЧИТИ ДА ЈЕ
НАШУ ОКОЛИНУ
ПОТРЕБНО УРЕЂИВАТИ
И ЧИСТИТИ, А НЕ
УНИШТАВАТИ. ОВА
СУ ИСКУСТВА БИЛА
ДРАГОЦЈЕНА, ЈЕР
ПОРЕД ТОГА ШТО
СМО ОЧИСТИЛИ
ПРИРОДУ У НАШОЈ
ОКОЛИНИ, КОЈА
ЈЕ У ПИВИ ВЕОМА
ЛИЈЕПА И ОЧУВАНА,
ДЈЕЦА СУ ИМАЛА
МОГУЋНОСТ ДА
ЧУЈУ ИНФОРМАЦИЈЕ
О СНАЛАЖЕЊУ
У ПРИРОДИ,
ОРИЈЕНТАЦИЈИ И
СЛИЧНО, ОД ЉУДИ
КОЈИ СУ ПРВАЦИ ИЗ ТЕ
ОБЛАСТИ

Матуранти школске 2018/2019.

ције енглеског и руског језика, као и историјско – географска секција. Ученици су, у складу са својим афинитетима одабрали оне које им дају могућност да се што боље изразе, развију и покажу своје таленте.

Шта је са осталим ваннаставним активностима?
-Поред секција, у школи се нуде бројне ваннаставне активности, као што су: учешће у приредбама и

прославама, учешће у данима поезије, у оквиру којих се организују сусрети са књижевницима, данима спорта, посјете музејима, културно – историјским споменицима, институцијама и предузећима. Орга-

низује се учешће на радионицама, разним пројектима, презентацијама, у оквиру сарадње са локалном заједницом, невладиним организацијама и слично. Такође, организују се излети и екскурзије у договору са ученицима, родитељима и наставницима. У претходном периоду је организовано чишћење појединих локалитета у Пиви, а нека у сарадњи са Парком природе „Пива“.

Сматрам да је веома важно дјецу учити да је нашу околину потребно уређивати и чистити, а не уништавати. Ова су искуства била драгоцјена, јер поред тога што смо очистили природу у нашој околини, која је у Пиви веома лијепа и очувана, дјеца су имала могућност да чују информације о сналажењу у природи, оријентацији и слично, од људи који су прваци из те области. Такође, имамо намјеру да учествујемо у чишћењу спомен комплекса у Долима, у сарадњи са Центром за културу – Плујине. На овај начин наша установа учествује у очувању културно – историјских споменика и с пијететом се односи према жртвама фашистичког терора. Ученици усвајају образац понашања који доприноси очувању баштине Црне Горе.

Н. Туфегџић

Матуранти школске 2018/2019.

Гимназија:

1. Бајагић Милић Софија
2. Бајовић Тадија Наташа
3. Бакрач Ненад Милена
4. Благојевић Слободан Сања
5. Дубљовић Милоје Андјела
6. Ђођић Миловоје Милица
7. Ђођић Милорад Велибор
8. Кнежевић Здравко Даница
9. Мићановић Рајко Ранко
10. Радовић Веселин Данијела
11. Ружић Драган Андрија

12. Сукновић Божидар Марко
13. Вуковић Милојица Горан

Техничар продаје:

1. Цицмил Милан Тамара
2. Ћаласан Здравко Радоје
3. Јововић Веселин Ђорђије
4. Лучић Рајко Данило
5. Љешевић Зоран Бојана
6. Недић Драгомир Далиборка
7. Радовић Радосав Вукота
8. Варезић Милан Стојан

Полуматуранти школске 2018/2019.

1. Бајагић Мијушко Милун
2. Бакрач Ненад Горан
3. Благојевић Слободан Сара
4. Бошњак Славко Бојо
5. Дринчић Милорад Јелена
6. Дубљевевић Драган Далибор
7. Гаговић Радоје Душан
8. Гаговић Веселин Милош
9. Голубовић Гојко Мирјана
10. Гвозден Раденко Немања
11. Кнежевић Душко Дамјан
12. Кнежевић Станко Марина
13. Крунић ГОран Немања
14. Маџаревић Љубиша Наташа

15. Маловић Славко Жељан
16. Радојичић Грујица Душан
17. Радовић Радосав Ивана
18. Радовић Веселин Митар
19. Симуновић Данко Урош
20. Спасић Небојша Наташа
21. Тијанић Душан Илија
22. Тијанић Радош Мара
23. Тијанић Радош Сара
24. Васовић Рајко Данијела
25. Војиновић Рашко Невена
26. Вуковић Тадија Милутин

Одјељенски старјешина
Тихомир Цицмил

Полуматуранти школске 2018/2019.

Уигран тим

Како сам релативно кратко на овој функцији, до сада је моје искуство позитивно. Интеракција са људима из Плујина је обострана и позитивна. Осим са колегама из Образовног центра, сарадња је врло заступљена, као што сам већ рекао, и са локалном заједницом, родитељима, партнерима... Запослени у школи су већ уигран тим, тако да неких већих организационих проблема није било, а ако се појаве, рјешавамо их заједничким снагама. За сада сам задовољан својим послом, организацијом установе, као и подршком колега и средине- казао је Аграмовић.

Почетак 49. књижевних сусрета у Плужинама ове године обиљежила је промоција књиге недавно преминулог пјесника Косте Радовића „Кућа код Христа“ о којој је говорио пјесник Радомир Уљаревић. Проф. др Лидија Томић у поговору књиге истиче да јој се чини да је најобухватније Костин дијалог са Пивом, односно, са земљом и људима тог краја, с народном и пјесничком традицијом, с патријархалношћу и модерним добом. Исто тако, с ријеком Пивом и манастиром, с Богом и Успенијем, с Мајком божијом и својом мајком, с породицом и пријатељима, са савременим добом.

Представљена је књига са прошло-годишњег скупа аутора Мирослава Максимовића о којој је говорио Селимир Радуловић, а потом књига „Топонимија Жупе Пивске“ о којој су говорили Слободан и Радојка Реметић. О свим књигама посебно је говорио и узео ријеч у дискусији проф. др. Јован Делић.

У наставку Сусрета, Петар Ђуковић отворио је изложбу конкурсних радова за спомен обиљежје Бају Пивљанину, највећој историјској личности Пиве, на који је пристигло осам идејних решења. Саставни обавезујући диоспомен-обиљежа за учеснике конкурса били су стихови Петра другог Петровића Његоша из „Горског Вијенца“, „Соко Бајо су тридесет змајева мријет неће док свијета Траје“. Жири у саставу, проф. др. Ненад Вуковић, проф. др. Раденко Пејовић, проф. др. Александар Ђиликов, проф. др. Илија Лалошевић, Слободан Делић, Велимир Јововић, некадашњи предсједник општине Плужине и инвеститор спомен-обиљежја. Жири на челу са Петром Ђуковићем одлучио се рад проф. Сретена Милатовића вајара из Никшића. Побједнику конкурса за спомен обиљежје Бају Пивљанину припада и новчана награда у износу од пет хиљада еура.

У наставку манифестације под називом „Вече стваралаца из Пиве“ приказана је презентација нових књига пивских аутора. Пјесникиња Милица Бакрач је специјално за ову прилику написала пјесму „Сонет Кости Радовићу“, посвећен сада већ легендарном пивском књижевнику

ПЈЕСНИЧКА РИЈЕЧ НА ИЗВОРУ ПИВЕ ПОЧЕЛА ПРОМОЦИЈОМ КЊИГЕ ПРЕМИНУЛОГ УТЕМЕЉИВАЧА СУСРЕТА

КОСТИНА „КУЋА КОД ХРИСТА“

и пјеснику. Затим је ријеч узео Матија Радовић, унук Косте Радовића, који освјежио сјећање на недавно преминулог дједа. У изјави за „Дан“, по први пут Матија Радовић је испричао сан његовог дједе.

Мој дјед Коста је био изузетно побожан и духован човјек. Сањао је дрворед јабланова, како стоји испред њих и каже ми види у сановник шта то значи. Ја сам прочитао и рекао му да то значи срећа и дуг живот, а затим га питао јеси ли још нешто видио у сну. Он ми каже да се грање њихало, ја у сановник даље причитам тумачење дједевог сна, гдје пише болест и убрза смрт. То му наравно нијесам рекао. Трећи дан Коста је умро – каже са сјетом његов унук Матија Радовић из Подгорице.

У наставку програма учествовали су Мирко – Лале Дамјановић, Милун Осмајић, Милица Бакрач, Ранко Мићановић, Славојка Војиновић, Милош Кецојевић и млади пјесник Јован Гломазић.

Коста Радовић

Награду „Спасоје – Пајо Благојевић“ равноправно дијеле Немања Драгаш из Београда и Соња Милатовић из Никшића. Награду „Радуле – Жељко Дамјановић“ је добила Жељана Стевић, ученица деветог разреда из Никшића.

Другог дана књижевних сусрета одржан је симпозијум критике посвећен књижевном раду Радомира Уљаревића, на којем је учествовало петнаестак говорника – академик Миро Вуксановић, члан ЦАНУ Срниша Јелушић, члан Академије Републике Српске Ранко Поповић, професор Александар Јерков, професор Лидија Томић, књижевник Видак Масловарић, пјесници Радомир Андрић, Будимир Дубак, Новица Ђурић, Селимир Радуловић, Саша Радојичић, Гојко Божовић, Перивоје Поповић, Милутин Мићовић, гост из Русије Александар Закурјенко, пјесникиња Милица Бакрач и помоћник директора библиотеке Матице српске Мирослав Алексић. Модератор и

учесник симпозијума критике био је проф. др Јован Делић.

Радомир Уљаревић има широко пјесничко клатно, од почетних па све до последњих пјесама које су са дахом Хилендара и Боготражења. Његово дјело представља велики пјеснички лук. Уљаревић спада у ред најзначајнијих српских пјесника, посебно оних који живе и раде у Црној Гори – рекао је професор Делић.

Пјесник Будимир Дубак, своје слово о Радомиру Уљаревићу наглашава пјесмом „Невидљиви монаси“, која говори о ходочашћу по Атосу:

Када смо стигли у Јерисос наводно су нас Грци застрашивали „небројеним измишљотинама“, баш као што су и сами Уљаревићи измишљотина. Већ у нареној строфи нема мјеста за шалу, јер су нам на Светој Гори рекли да „Постоје невидљиви монаси“.

И заиста, пјесник се „срео са невидљивима“. Његова пјесма се завршава: „Њихова невидљивост, за сад је једини доказ да постоје, али ни наша видљивост, није нарочит доказ, о нашем постојању“. У овом пјесничком путопису о Светој Гори све је у знаку невидљивог, који се указује унутрашњем оку посматрача. Материјални свијет је привид, јер да смртним оком видимо невидљиве монахе, „Вјера би нам била мања“ – истиче Дубак. Своју критику пјесник Новица Ђурић започиње са констатацијом да је поезија Радомира Уљаревића заиста „Филмска трака“:

– Све је у његовој поезији почело као снимање филма без сценарија у ком се појавио главни јунак са сјечивом, бритвом у руци, с којом је засјекао и окалемио прву ријеч. Тај калем је ородио и у неким изданцима и преродио као дар, као таленат који ће који ће касније оплодити многе ријечи и приморати аутора да их коричи и крсти као пјесничка сачињенија – рекао је Ђурић.

Завршетак 49. Књижевних сусрета обиљежен је представљањем портрета пјесника Радомира Андрића о којем је говорио књижевник Мићо Цвијетић, а затим је Андрић говорио своје стихове. Након њега у великој поетској вечери, своје стихове су говорили Бећир Вуковић, Здравко Мојовчић, Милица Краљ, Јеремија Лазаревић,

Оригинална промоција

Организатор књижевних сусрета искористио је крстарење бродицом по Пивском језеру да на врло необичан и оригиналан начин промовише и представи књигу прошлогодишњег добитника награде „Спасоје – Пајо Благојевић“ Мирјане Наранџић из Београда. Присутне пјеснике и књижевнике поздравио је Миленко – Мишко Мићановић, директор плужинског Центра за културу, који је овом приликом позвао све љубитеље писане ријечи на 50-те јубиларне Књижевне сусрете „Пјесничка ријеч на извору Пиве“ и на истој бродници, за идућу годину заказао промоцију књига Немање Драгаша и Соње Милатовић, добитника овогодишње награде „Спасоје – Пајо Благојевић“. О књизи Мирјане Наранџић говорио је Слободан Вучинић, који је свим читаоцима искрено препоручио књигу, док је ауторка и прошлогодишњи побједник изразила велику захвалност Центру за културу и Општини Плужине.

Радомир Уљаревић, Живојин Ракочевић, Милутин Мићовић, Мирослав Максимовић, Мирослав Алексић, Милица Бакрач, Ристо Василевски, Гојко Божовић, Горан Врачар, Александар Закурјенко, Слободан Вучинић, Гордана Ђилас, Мићо Цвијетић, Саша Радојичић, Добрило Павић, Селимир Радуловић, Мирјана Наранџић, Милун Осмајић, Саша Мишевић, Миљан Николић и Перивоје Поповић. Завјесу на 49. Књижевне сусрете спустили су пјесници Верољуб Вукашинувић и Будимир Дубак, кроз сада већ препознатљиви дио програма „С пјесником у поноћ“

Текст и фото: Ж.ШАПУРИЋ

Вељко са супругом Даринком

ЕКИПА „РИЈЕЧИ ПИВЕ“ НА ПИШЧУ КОД ДОМАЋИНА ВЕЉКА ВУКОВИЋА КОЈИ ПОРУЧУЈЕ

Да су цијене реалне, не би нам друга Америка требала

Смјештено на централном дијелу пространог платоа Пивске планине, село Пишче је и прије турског освајања било важно насеље, које је имало своју цркву и гробље. Овај простран атар, који се пружа од ријеке Пиве, данас Пивског језера, па све до врхова Дурмитора, имало је вриједне природне потенцијале, посебно повољне за развој сточарства, које је и било главни извор егзистенције и опстанка његових становника.

Трагови прошлости са доста по-

узданости указују о континуираном насељавању села од 12. вијека. Прије Херцеговачког устанка, који за Пиву представља један од најзначајнијих догађаја, најбројнија братства на Пишчу, била су: Богдановићи, Добриловићи, Трипковићи, Чавићи, Јојићи. У првој половини 21. вијека, на Пишче досељавају Вуковићи из Мратиња и Цицмили са Стоца.

Екипа „Ријечи Пиве“ уживала је на Пишчу у гостопримству уледног пољопривредника Вељка Вуковића, који је у свом селу запамтио и ратне

дане.

Рођен сам почетком рата, 13. јула 1941. Памтим 1944. годину, вријеме када су рањеници са Његовође и Брезана одвожени у Италију на лијечење. Огромна војска је тада била на овом терену. Познати револуционари; Пенезић, Ђоко Јованић, Коста Нађ прошли су отуда. Сјећам се утакмице коју су организовали партизани, а судија био Душан Вукас-Диоген, народни херој који је погинуо на Сремском фронту – прича нам Вељко и каже да „током рата

на овом простору, није било жртава као посљедица сукоба четника и партизана, а велику улогу у изграђивању слоге међу народом и спрјечавању ликвидације неистомисљеника имали су Обрад Цицмил, један од организатора устанка на Пивској планини, командант Дурмиторског одреда и Анто Јокановић као четнички командант.

Вељко се сјећа да је у вријеме колонизације, 1945-46. године, на Пишчу било око 65 домаћинстава, а данас их, нажалост, једва десетак, ако не рачунамо Војиновића.

Задруга је некада имала око 3.500 оваца, а данас десет пута мање – каже Вељко и додаје да су они који су радили имали користи од Задруге.

Вељко каже да памти вријеме када се све што се на селу произведе могло продати, али да данас о тржишту не можемо говорити у правом смислу те ријечи.

Једноставно речено, продаја је веома лоша. Памтим вријеме када се могло све продати; прљави сир, вуна, јарина, кожа. Каква је ситуација данас најбоље говори цијена јагњеће коже за коју се може узети једва 50 центи. Још бољи примјер је вуна, јер је од ње, на примјер онај ко је имао 50-60 оваца, могао купити знатна количина потрепштине за домаћинство.

Прода се данас месо: јагњеће, јунеће, телеће. Наплату често треба чекати и по неколико мјесеци, а дешава се, неријетко, да се продаја не наплати због несавјесних купаца – казао је Вељко.

На питање колико је данас на селу лакше него некада, Вељко се сјећа времена када није било механизације и када је кошевина и пластидба трајала готово цјело лето.

Захаљујући механизацији, много је лакше. Косачице су замијениле косе и тиме се кошевина доста скрати. Највећа олакшица је балирање сијена, јер је трпање плашћа у сијена-велике стогове – изискивало доста времена и радне снаге, која је данас дефицит. Свакако, много је лакше нахранити стоку балом сијена. Не тако давно, током зима и великих сњегова, прво је требало пронаћи сијена, ослободити их од

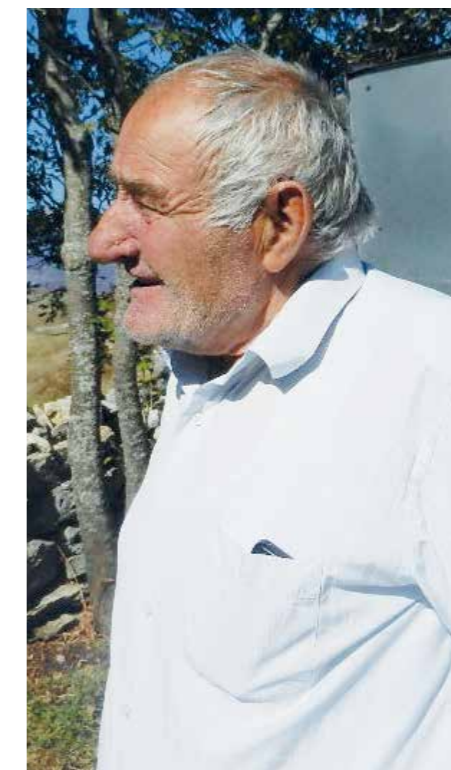
Органска храна

Производња и понуда органске хране уз све потребне мјере заштите, уз адекватне цијене, могла би бити одскочна даска за оживљавање Пишча у наредном периоду. Неки производе било би потребно брендирати, а то су, на примјер, грушавину, јагњеће месо, кисјели купус, као и кастратина и сушена говедина – закључује Вељко.

снијижних намета, засјећи, везати у крље или вући санкама... – сјећа се Вељко старих времена и додаје да се одлучио да остане на селу, али да не зна да ли је младима паметније да остану или да оду у градове.

Према његовим ријечима предслов да на селу буде боље је да се „држава и власт побрину о стварима за које су одговорни“.

Мора се створити здраво тржиште.

Имамо услове за производњу, да у Црној Гори има одличних произвођача. Недостаје валоризација. Ако мој производ добије цијену адекватну квалитету, онда ја имам разлог да проширим капацитет и мени друга Америка није потребна. Овако, ипак сам скептичан – каже овај уледни пољопривредник који је десетих година био и посланик у Скупштини Црне Горе.

Он каже да је Пишче осим за сточарство Богом дано и за производњу кромпира, лука, грашка, бораније, мркве, цвекле...

Поврће одлично роди, може и парадајз. Одличног је укуса и добро квалитета. Пишче је доста високо, тако да воће слабо успијева, једино имамо дивље јабуке, шљиве, крушке. Добро су овдје рађале житарице: јечам, овас, раж, хељда, такође, и то на надморској висини од око 1600 метара. Но, прошло је више од десет година од када смо посљедњи пут јечам посијали – сјећа се Вељко и додаје да су бројни туристи који пролазе овим крајем одушевљени природним љепотама и оним што је Бог створио, али и да би за развој те дјелатности било неопходно уложити у инфраструктуру и осмислити квалитетну понуду „која ће трајно привући госте“.

Р.Т.

Многи су отишли и успјели

Много је људи отишло одавде и успјело, па можемо да се поносимо са њима. Међу бројним докторима наука из овог краја поменуо бих Јована Вуковића, академика, који се сврстава у ред најистакнутијих предстваника славистичке мисли код нас. Исељавање је давно почело, а ево прилике и да поменем моју сестру од стрица, Пејку Вуковић - Бајагић, која је 1934. године почела да ради као учитељица на Равном. Када су у питању жене, била је то ријеткост не само за Пиву већ и за Црну Гору...

ОМЛАДИНСКИ КАМП У ПЛУЖИНАМА

Када волите оно што радите живите живот својих снова

ЗНАЧАЈ ОВОГ ДОГАЂАЈА ЈЕ ЈАКО ВЕЛИКИ ЈЕР СУ СЕ МЛАДИ ЉУДИ НА ТАЈ НАЧИН СТЕКЛИ НЕКЕ ОД РАДНИХ НАВИКА, УПОЗНАЛИ СЕ СА ПРАВИЛИМА И ДУЖНОСТИМА КОЈЕ НОСИ ЈЕДНО РАДНО МЈЕСТО КАО И СА ТИМ ДА ИАКО СУ ПЛУЖИНЕ ЈЕДАН МАЛИ ГРАД ДА И У ЊЕМУ ЉУДИ РАДЕ ПОСАО КОЈИ ВОЛЕ И ДА НИЈЕ СВЕ У ТОМЕ ДА СПАКУЈУ КОФЕР И КУПЕ КАРТУ У ЈЕДНОМ ПРАВЦУ

ВЕЛИКИ БРОЈ УЧЕСНИКА

Омладински камп Плужине окупио је 30 учесника узраста од 16 до 20 година из девет градова Црне Горе: Никшић, Беране, Бијело Поље, Мојковац, Улцињ, Даниловград, Рожаје, Плав и Пљевља. Тродневни камп био је максимално испуњен. Поред занимљивих радионица на различите теме, учесници су имали довољно слободног времена на упознају наш град и уживају у

његовим чарима. Циљ кампа јесте интеграција младих људи, али и упознавање истих са природним богатствима и љепотом коју у себи носи наш град. Јако је важно да напоменемо да без подршке општине Плужине и ЈУ Образовног центра Плужине ништа не би било могуће.

Гости као предавачи на Омладинском кампу били Парк природе Пива и њихов сјајни представник Петар Ђаласан, који је с пуно љубави представио наш крај као и дугогодишњи

рад јединог Парка природе у Црној Гори. Једна од нама јако драгих гошћи јесте Маријана Блечић. Она је одржала двије радионице програма: Моје вриједности који је креирао тим Завода за школство уз подршку Уницефа. Радионице су дио неформалног образовања које је Маријана Блечић као запослена у Педагошком центру Црне Горе одржала! Њихове теме су биле: Тимски рад и креативност. Поред неформалног програма се спроводи и формално у 47 основ-

них и средњих школа у Црној Гори.

Сјајну радионицу о вршњачком насиљу одржали су представници НВО ТНТ и КУЂА, Павић Радовић као и Драган Лучић.

Двије сјајне представнице НВО СОС телефон за жене и дјецу жртве насиља из Никшића Нада Копривица и Александра Ненезић упознале су наше полазнике кампа о стварима везаним за насиље: како га препознати, како реаговати и како се изборити са њим и заједно смо дошли до закључка да се ниједан вид насиља не смије трпјети јер сви заслужујемо слободу и љубав.

Наравно ту су биле и Ива Благојевић, Сара Аврамовић, Александра Јововић и Јелена Митрић које су лично држале радионице на тему самопоуздање и контрола!

Поред радионица учесници су имали прилику да се мало опусте и уживају у журци коју су организаторке припремиле само за њих у кафе бару „Calypso“ као и незаборавној вожњи Пивским језером уз широк осмјех и занимљиву причу о језеру са Зораном и Микицом Благојевићем који нас је љубазно угостио на своме кампу Silence.

Још једном можемо да поносно кажемо да је успешно завршен Омладински камп Плужине да се свима онима који су учествовали у реализацији истог захвалимо и надамо се на ће ово прерасти у традицију.

Организаторке кампа за крај поручују „Нека пријатељства склопљена на овоме кампу трају вјечно, нека се љепота и младост Црне Горе и наредних година огледа у чистини воде Пивског језера а ми се надамо да ће ово постати традиција“

АКЦИОНИ ДАН – РАДИЛО СЕ И У НАШЕМ ГРАДУ

Један од јако нам драгих пројеката на коју смо посебно поносне јесте Акциони дан!

Акциони дан се 10.маја 2019 организовано први пут ове године у Плужинама. Поред Плужина организовано се још и у Будви, Бару, Цетињу, Подгорици, Бијелом Пољу, Беранам и Херцег Новом, Тивту, Рожајама и Мојковцу.

Акциони дан реализовао се уз помоћ Уније средњошколаца Црне Горе и ЈУ Образовног центра Плужине. Главни иницијатор овог догађаја у нашем граду јесте Културни клуб, чије су оснивачице заправо и делегати Уније средњошколаца Црне Горе.

Акциони дан почиња у тренутку када почиње са радом прво предузеће у којем је наш волонтер радио. Због нашег одсуства и немогућности великој посвећености овај пут симболично у Плужинама на Акционом дану радило је 10 волонтера!

Нашли смо два послодавца код којих смо обезбиједили 10 радних мјеста!

И тако, иако је наш град мали и у њему млади људи немају често ту прилику да буду дио великих пројеката баш зато смо ми одлучили да покренемо неке промјене и мало унесемо радне атмосфере у свакодневни живот средњошколаца Образовног центра Плужине. Значај овог догађаја је јако велики јер су се млади људи на тај начин стекли неке

од радних навика, упознали се са правилима и дужностима које носи једно радно мјесто као и са тим да иако су Плужине један мали град да и у њему људи раде посао који воле и да није све у томе да спакују кофер и купе карту у једном правцу!

Послови који су средњошколци радили били су повезани са њихових образовним профилем. Што значи да је трговачки техничари радио у трговачком објекту Доо Равно док су се гимназијалци нашли у улогама запослених у Парку природе Пива.

Искористиле би смо ову прилику да упутим велику захвалност Парку природе Пива као и Доо „Равно“ што су нам изашли у сусрет и помогли при реализацији Акционог дана у нашем граду. Ово је само један од доказа да можемо да будемо попут великих градова, да можемо да пружимо младим људима прилику да буду дио занимљивих и едукативних пројеката и да квалитетно проводе своје слободно вријеме!

J. M.

Бождар Тадић из студентских дана

БОЖИДАР ТАДИЋ „СМРИЈЕЧНО СЕЛО У ПИВИ“ (6)

Из књиге "Смријечно село у Пиви", др Бождара Тадића (1931 - 2003) дугогодишњег професора социологије на црногорском Универзитету и високог државног функционера, објављујемо најзанимљивије дјелове. Тадић је написао мноштво књига и научних радова из области социологије, социологије религије и политикологије. Докторирао је на Свеучилишту у Загребу, раних седамдесетих година, а његова дисертација "Приближавају ли се капитализам и социјализам", писана у ери хладног рата говорила је о прелитању запада и истока.

Посљедње године живота, др Тадић посветио је свом родном Смријечну и књига о том селу је његов посљедњи интердисциплинарни научни рад.

Црква у Смријечну

Негдје око 1860. године у Смријечну је дошло и до смјене кнежевства. Умјесто Јакова, кнезом је именован други брат ранијег кнеза Арсенија, поп Шћепан или Стеван. Али ни кнежеви, ни кнежевине као административно-самоуправне јединице у Пиви више ни из далека нијесу имале онај значај који им је раније припадао. Раније смо видјели да су кнежине у Пиви, током осамнаестог вијека, обухватале по више села, па је кнежина са кнезовима из братства Тадића, поред Смријечна обухватале неколико жупопивских села – од Сељана до Ораха. Но из једног документа из архиве војводе Жарка Љешевића који се чува код његових потомака у Србији види се да су 1866. године, када је у Смријечну кнез био поп Стеван Тадић, своје кнежеве имали су и Горанско и Сељани и Забрђе, Осојни

Орах и Присојни Орах. Могуће је да је тада у саставу смречанске био још Столац, пошто се у том документу за Столац не наводи име кнеза. Пива је послјије другог Омер-пашиног упада и изградње ланца караула, од Равнога до Брезуја, аутономија је фактички укинута, па је у том оквиру умањен значај кнежина као самоуправних јединица и самих кнезова. Стога није чудно што Стеван Аћимов у народном предању није запамћен као кнез, већ само као поп. Поп и кнез Стеван остао је у народном сјећању као изузетан и утицајан свештеник. Иако Смријечно у његово вријеме још није имало цркву, до пред крај живота, као парохијски свештеник, живио је у Смријечну, да би потом добио парохију са сједиштем на Брезнима. Прича се да су се вјерници бојали његове клетве као мача и са поштовањем слушали његове проповиједи,

вјерске поуке и причања.

Једног сушног љета скупило се много гостију код Костића о Илиндану, њиховој крсној слави. Поп наложио свима, и гостима и домаћинима да прије славског ручка пођу на сеоски извор Корита, како би он тамо изговорио молитву за кишу, која тога љета дуго није падала, па су сеоски усјеви били опасно угрожени. Молитва је дуже трајала, а онда су сви пошли у кућу Костића, која је била ту у непосредној близини на ручак. Но небо је било једнако ведро нигдје ни једног јединог облачка. „Домаћине, ја бих да мало прилегнем, но ако угледате мало каквога облака иза Ружице, одмах ме будите“, рекао је поп, а домаћин га је повео у други дио куће и показао му намјештен кревет. Спавао је поп сат два, а онда улете један младић код домаћина: „Е-но облака на Леденици“. Пробудили

су попа, а он је расклопио некакву књигу и читао, читао поново молитву за кишу. Убрзо се сво небо наоблачило, почела је киша која је падала два дана. То је била права благодет из неба, па су и жита и други усјеви тога љета родили као икада. Готово су сви повјеровали да је поп Стеван исто што и светац.

СКАКАВЦИ СЕ УТОПИЛИ

Негдје у јуну окомили се скакавци на брезанске ливаде када је поп Стеван службовао у Брезнима. Скакавци хоће све да униште. Поп Стеван одржао је, негдје у цркви молитву против те напасти. Истог дана облаци скакаваца са свих страна, као по некаквој нечујној команди, доскакали су до брезанске воде Гојсаве и ту, у локви што је била направљена за појење стоке сви потопили.

Тако поповом молитвом Брезна је била спасена. Брежњани су толико цијенили попа Стевана да су 1885. године, кад је умро у 75 години живота, замолили његове синове, Борђија-Зека и Аћима-Пека, да га не преносе у Смријечно, већ да се поп сахрани у својој посљедњој парохији на Брезнима, што је и учињено, тако се и данас тамо налази његов гроб.

У архиви војводе Жарка Љешевића сачувано је и једно писмо из кога се види да је херцеговачки митрополит Прокопије Стевана поставио за свештеника.

Поп Стеван је службовао и по крајевима источне Босне. Био је ожењен Јелом Ђурковић са Брезана, а сем двојице наведених синова имао је још и кћерку Љубицу, удату за Петка Мићановића на Горанску. Код једнога од његових потомака, Велимира, који сада живи у Београду, али љета обично проводи у Смријечну, сачуван је и печат попа Стевана са натписом: Поп Ст. Тадић (црквеном ћирилицом). Прича се да је у штапу увијек носио са собом скривени, замаскирани мач, што и није неко чудо јер су у то вријеме по Црној Гори и по Херцеговини свештеници редовно били наоружани. До другог свјетског рата његови потомци су чували и његове књиге и још нешто личних ствари, али је све то тада нестало, вјероватно је изгорјело у попаљеним кућама. Но мач у штапу ипак је очуван код његовог парунка Јанка који сада живи такође у Београду.

ИМЕЊАК

Име попа Стевана обично се у причањима помиње заједно са именом још једног Стевана Тадића, његовог савременика сина Тадијина, који је најстарији од оне четворице преостале браће из Мирове и Миликине смрти. Стеван Тадијин у предањима није нимало мање уважаван од попа Стевана. Док поп Стеван припада огранку Мигала, Стеван Тадијин је огранак Шаровића. Најпознатија имена из прошлости братства Тадића су баш из та два огранка.

Р.Тадић

Пише: **Јово РАДОВИЋ**

Лагано додирујем памучну тканину, прелазећи врховима прстију по њеној меканој површини. То није обична тканина, то је мој мир, моја истина, моја слобода. На крају сваког дана ја се сакријем испод ње, и у њеном топлим загрљају склопим своје очи. Цијело тијело тада запада у опште пијанство, неспособно да сузбије истину своје душе. Људи сваки дан моју душу умотавају као мумију у конце лажи и превара, и она растрзана обманама тражи мир, макар и на трен. Само трен слободе, без људских хладних, прљавих прстију који кидају артерије мог срца, и вежу их чворове вјечног мрака и смрти.

И ове вечери, као и сваке друге, предао сам се свим својим бићем на олтар истине. Грчеви су напуштали и последње мишиће а разум је све више тонуо у мистични свијет без ланаца и окова. Свијет гдје су сви потпуно своји и гдје су магле разума отишле у даљине, тјеране поноћним праскозорјем.

Одједном сам се нашао у углу огромне просторије у којој је владала гробна тишина и хладни мрак. На средини просторије налазио се човјек обавијен тамом. Сједио је на старој, расклиманој, дрвеној столици, главе савијене до груди. Био је потпуно наг. Цијело тијело су му прекривали ожиљци, и сви су имали свој специфичан облик. Неки су личили на новчанице и кованице, неки на људске језике а неки чак и на оштре људске очи које су одавале крвничке и убилачке погледе. На себи је имао и рана које су још биле свјеже и из њих је још повремено цурила крв. Неке су почеле да

зарастају а неке су постајале ожиљци, који су такође попримали чудан изглед људских порока. Зар стварно ожиљци могу личити на људске пороке? Гробну тишину је само каткад прекидало његово мучно дисање.

Згрожен тим приказом, који је био оличење сваког ужаса, хтједох да вриснем. Нијесам могао. Био сам скроз немоћан и препуштен на милост и немилост овом кошмару који је све више подсећао на реалност. А да ли заиста постоји већи кошмар од реалности?

Одлучио сам да говорим. Примакао сам се мало ближе и рекао:

Хајде да причамо о нечем лијепом, о истини, о слободи.

Моје ријечи су се одбијале од ивице просторије и чуо сам само сопствени ехо.

Ја чезнем за љепотом. Молим те, хајде да причамо о љепшим деценијама, вјекovima, миленијумима. Само ми реци да ће наредна минута бити љепша, и то ће ме учинити срећнијим.

Али све је било узалуд, човјек је ћутао као мртав.

Ја сам се примакао још ближе, а зрачак мјесечине је кроз отвор на врху ове бестрагије, простријелио

ову ужасну таму својим сјајем.

Знаш ли да свака моја ћелија, свако моје крвно зрнце, све моје вене и артерије вапе за љепотом. Ја цијелим својим бићем чезнем за том недостижном вилом која ми упорно измиче. Мени је љепота потребна као Сунце Земљи. Као Земља биљкама. Као биљке биљоједима. Као месождери својој мајници земљи да је нахране својим стрвинама.

Већ је бијес почео да обузима мој ум, а мјесечина је све више осветљавала собу проклетих. Човјек је само ћутао. Пришао сам му још ближе и

почео јако да вичем на њега:

Зашто Ђутиш? Мислиш ли да ја нијесам достојан љепоте? Преклињем те као Господа, као Исуса. Као Алаха и Мухамеда. Као Буду. Само на кратко причајмо о љепоти да ме бар мало мине ова неугасива и необузdana чежња и жеђ. Ох, ако се ускоро не стиша ово лудило за љепотом иструлићу у овом црвњаку духовних ругоба. Чујеш ли шта ти говорим скоте биједни?

У томе тренутку потрчах према њему и снажно га гурнух. Столица се разби у комаде са тешком шкрипом и готово људским јецајима суве

јеловине која је пуцала на све стране. Човјек ни гласа није пустио већ се само цијелим својим тијелом пружио по хладном и прљавом бетону.

Мјесечина је коначно свом својом божанственом силином разбила и последње ћошкове таме. Сребрни сјај је блистао у цијелој просторији обасјавајући лице мистериозног човјека. Његове сјетне очи и измучен израз лица давали су му изглед празне љуштуре.

Па то сам ја!

Опет сам покушао да вриснем од ужаса али ме је опет савладала нека немоћ и слабост тијела. Пришао сам и пружио руку своје двојнику. Схватио сам зашто је све вријеме ћутао, не може заробљеник да дарује слободу другом заробљенику. Док је устајао, на његовим уснама се појавио осмјех. Рекао сам тада само свом себи:

Буди дио мене, јер то заиста и јеси. То си одувјек био као мој уд, као неодвојиви дио мог ткива. Зашто да одбацам себе? Ти си једнако несрећан као и ја, и једнако чезнемо за љепотом. Хајде, идемо да путујемо. Мислим да нам је биологија дала довољно времена да још доста пропутујемо. Овај пут је неизвјестан и можда никада нећемо стићи до циља. Можда повратак са њега уопште и не постоји јер је сами пут то што тражимо. Хајде пожури, врати се свом извору да потечемо у љепшу ријеку, љепше језеро, у љепше море. Хајде да постанемо бистрији и бржи него икад.

(Јово Радовић ријен је 18. априла 2002. године у Никшићу. Похађа Прву средњу стручну школу у граду под Требјесом. Похваљен је на радионици писања „Човјек само срцем добро види“ у организацији ЈУ Народне библиотеке „Његош“ у оквиру Дана европске баштине 2018. године. Добио је трећу награду за есеј на тему „Млади и љубав“ у организацији Друштва социолога 2019. године у којој је добио и посебну награду на литерарном конкурс за најбољу кратку причу на тему „Лична слобода“ у орханиюацији НВО Женски гласови, а у оквиру пројекта „Нека се и твој глас чује“.)

ЊОШКА

Милосав Б. Гаговић

ОГЛЕДАЛО ПИВСКО

У издању Удружења Пивљана из Подгорице недавно је изашла књига „Огледало пивско“ Милосава Б. Гаговића. Гаговић је рођен 1937. године у Безују, гдје је завршио основну школу. Нижу реалну гимназију са малом матуром завршио је у Никшићу, а средњу војну школу у Сарајеву. Војну академију

КoВ и Командно штабну војну академију КoВ завршио је у Београду. У Сарајеву је похађао школу усавршавања пјешадијских официра. Током службе у ЈНА обављао је дужности од командира вода до команданта корпуса. Поред командних дужности био је и помоћник команданта дивизије и команданта корпуса за

позадину, као и начелник организацијско-мобилизацијског одјељења 7. Армијске области. Носилац је више високих одликовања.

Писао је за разне војне листове, а аутор је књиге о збивањима током распада СФРЈ „Кад побијеђени побиједе“. У овом броју објављујемо пјесме из збирке „Огледало пивско“.

СУТОН

Кад се Пивом сутон спушта
и ноћна се спрема тама
поповаца цвркулт чујеш
што мирују преко дана.

А чобани од торова
буљекају из свег гласа
да вукове отјерају
ако који туд прокаса.

Звјезде кад је ведро небо
светле као дијаманти
потпомажу мјесечину
да јој дневну светлост врати.

Повјетарац ноћни пири
па без већих потешкоћа
ону дневну јару смири.

И свежину створи таку
да мож мирно одмарати
у свакоме савардаку.

Скоро као оно зими
поњавом се мораш покрит
ако спаваш у планини.

И тако вам од сутона
па док рујна сване зора
равнотежа влада права
природнијем законима
што их само Пива има.

ЗАВИЧАЈ

Нема љепшег осјећаја
него кад се некад нађеш
у загрљај завичаја.

Кад бих мого тог бих часа
поскидао звјезде с неба
а закитим с њине горе
што се дижу наоколо
ко да сваког госта дворе.

Убрао бих докољена
и јаблана са планине
ставио бих у сред вазе
љепотице ријеке Пиве.

Испleo бих вијенаца
од петровца с твога поља
и ставио на оборе
разасуте испод гора.

Пјево бих ти пјесме снова
о њивама твојим родним
сјенокосу што се коси
по јуутарњој љетњој роси
и цвијећу разнобојном
на простору твоме плодном.

Усуко бих струке траве
направио дуго уже
од ријеке Пиве дуже.

Омото га о твоме крају
као да си тог момента
ти у моме загрљају.

Пољубац ти даво слатки
ко дијете својој мајки
и поздраве слао снова
ти си прича непоновна
и у мени живиш славан
не мош постат забораван.

Фото: Парк природе Пива

ISSN 2536-5711

9 772536 571002 >

e-mail: rijec.pive@gmail.com